

**Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap**

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Outbreak Management Team

Primair Onderwijs
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
[REDACTED]

Datum 01 mei 2020
Betreft Adviesaanvraag heropening onderwijs

Geachte leden van het Outbreak Management Team,

Middels deze brief vragen wij nader advies over de heropening van het voortgezet onderwijs en de verdere openstelling van het primair onderwijs. We zullen eerst ingaan op de vragen over de mogelijke verdere openstelling van het primair onderwijs. Vervolgens volgen een aantal vragen over de heropening van de verschillende sectoren binnen het voortgezet onderwijs.

Wij zien uw antwoorden op de gestelde vragen graag tegemoet.

Primair onderwijs, speciaal (basis)onderwijs en kinderopvang

Vanaf 11 mei gaan alle kinderen in het primair onderwijs weer voor de helft van de tijd naar school voor fysiek onderwijs. Daarbij zijn hele dagen onderwijs het uitgangspunt. In dit scenario betekent verdere openstelling automatisch volledige openstelling, dus voor 100% van de leerlingen weer 100% van de onderwijstijd. Een geleidelijke opschaling vanaf de huidige 50% onderwijstijd is niet mogelijk vanwege organisatorische redenen.

Vragen voor primair onderwijs

1. Wat is de stand van zaken omtrent de ervaringen in andere landen, zijn reeds nieuwe data bekend? Welke (tussen)opbrengsten worden betrokken bij de advisering?
2. Wat betekenen de nieuwste resultaten voor de geadviseerde 1,5 meter afstand tussen 4-12 jarige en volwassenen?
3. Wat betekenen de meest recente onderzoeksresultaten voor de omgang met risicogroepen? En de contacten tussen kinderen en mensen uit een risicogroep?
4. Wat is het risico als meerdere leraren gezamenlijk een medische handeling moeten verrichten en daardoor onderling geen 1,5 meter afstand kunnen bewaren? Zijn er beschermingsmiddelen nodig? Is hierbij speciale aandacht voor het speciaal onderwijs nodig?

5. Zijn er in situaties waar personeel onderling moeilijk afstand kan houden (bijvoorbeeld bij ingrijpen bij leerlingen met moeilijk gedrag) nog aanvullende maatregelen of beschermingsmiddelen nodig?
6. Zijn er voor situaties in het leerlingenvervoer waarbij volwassenen onderling moeilijk afstand kunnen houden nog aanvullende maatregelen of beschermingsmiddelen nodig?
7. Duitse deskundigen stellen dat jongere kinderen wel degelijk het virus kunnen verspreiden. Hoe wordt dit onderzoek gewogen en meegenomen in de advisering? Heeft dit consequenties voor de geadviseerde werkwijze op scholen, BSO en/of kinderopvang?
8. Is het beter om met hele dagen onderwijs te werken dan met halve dagen om zo het aantal vervoersbewegingen te minimaliseren?
9. Hoe moet een school handelen bij besmetting van kinderen of personeel?

Onze referentie

Voortgezet onderwijs

Gezondheid staat voorop. Deze adviesaanvraag heeft de bedoeling tot een scenario te komen dat aan de randvoorwaarden op dat vlak voldoet. Vanwege het feit dat het openen van het voortgezet onderwijs een grotere toename van het openbare leven veroorzaakt (vooral door toenemend verkeer en openbaar vervoer), zal de opening beperkter moeten zijn en zal er met kleinere groepen gewerkt moeten worden dan in het PO. Uitgangspunt is dat alle leerlingen circa 25 procent van de tijd naar school gaan.

Het opengaan van de scholen draagt bij aan een open **economie/samenleving**, jongeren behoeven minder opvang van ouders en onderwijs op afstand beïnvloedt daarmee minder de economie.

Onderwijskundig is te beredeneren dat brugklassen i.v.m. juiste plaatsing jongeren in vervolklas de (voor)examengroepen meer aandacht verdienen. Voor de examens zijn reeds oplossingen gekozen. Daarmee is het moeilijk groot onderscheid te maken tussen leerjaren: voor alle jongeren lijken contactmomenten van belang om niet verloren te raken.

Voor de **praktische consequenties, haalbaarheid en draagvlak** is een geleidelijke start van het onderwijs echter wel aan te raden.

Dit rechtvaardigt de keuze om te starten met alle leerlingen, maar mogelijk kunnen deze vanuit gezondheidsredenen niet allemaal tegelijk op school aanwezig zijn.

Scenario voortgezet onderwijs

- Uitgangspunt is dat zo veel mogelijk kinderen zo snel mogelijk naar school gaan. Geleidelijke opbouw vanwege draagvlak en veiligheid.
- Alle kinderen gaan naar school (909.000 leerlingen exclusief praktijkonderwijs)
- 1,5 meter afstand tussen leerlingen onderling, tussen leerling en personeelslid en tussen personeelsleden onderling is noodzakelijk.
- Dan kan circa 25% van de leerlingen (227.000) tegelijk op school zijn, leerlingen gaan dus niet alle dagen naar school.
- Er moet een redelijke spreiding over leerlingen zijn, zodat alle leerlingen circa 25% naar school gaan. Leerlingen zijn dus circa één dag op school, mogelijk nog iets meer (maar wel hele dagen).

- Scholen maken zo veel mogelijk gebruik van getrapte begintijden en getrapte roosters zodat leerlingen met zo min mogelijk tegelijk aankomen.
- Afspraken wat betreft thuisblijven bij ziekteverschijnselen en voor leerlingen en personeel die tot risicogroepen behoren of gezinsleden uit de risicogroepen hebben, zijn gelijk aan die in het primair onderwijs.
- Door gefaseerde opening (25%), getrapte begin- en eindtijden, zo veel mogelijk hele dagen onderwijs en ontmoediging van OV-gebruik wordt OV-gebruik geminimaliseerd. Omdat OV al in het OMT-advies van 4 mei is meegenomen, wordt dat in deze adviesaanvraag niet specifiek bevraagd.

Vragen voortgezet onderwijs

1. Kan het voortgezet onderwijs op 2 juni open?
2. Is 1,5 meter afstand tussen personeel onderling, tussen personeel en leerlingen en tussen leerlingen onderling nodig?
3. Is bovenstaand scenario voldoende om te waarborgen dat middelbare scholen veilig en verantwoord open kunnen?
4. Is een cohortaanpak noodzakelijk?¹
5. Is het beter om met hele dagen onderwijs te werken dan met halve dagen om zo het aantal vervoersbewegingen te minimaliseren?
6. Zijn er extra hygiënemaatregelen nodig bovenop de standaardmaatregelen die voor de hele maatschappij gelden?
7. Zijn er extra beschermingsmiddelen nodig voor personeel in het algemeen?
8. Zijn er extra beschermingsmiddelen nodig voor personeel in bepaalde situaties?
9. Zijn er voor bepaalde vakken waar contact of afstand lastiger is te voorkomen (beroepsgerichte vakken, gym) nog aanvullende maatregelen of beschermingsmiddelen nodig?
10. Zijn er in situaties waar leerlingen moeilijk afstand kunnen houden (bijvoorbeeld leerlingen met moeilijk gedrag) nog aanvullende maatregelen of beschermingsmiddelen nodig?
11. Is het testprotocol zoals dat voor het primair onderwijs is afgesproken ook afdoende voor het voortgezet onderwijs?
12. Hoe moet een school handelen bij besmetting van leerlingen of personeel?
13. Is het verantwoord om leerlingen stage te laten lopen?

Scenario voortgezet speciaal onderwijs, praktijkonderwijs en voortgezet nieuwkomersonderwijs

Voor deze sectoren is een aangepast scenario wenselijk omdat het om leerlingen gaat waarbij de noodzaak groter is dat ze naar school gaan. Op basis van de criteria zijn we gekomen tot het volgende basisscenario. We kiezen ervoor de scholen weer geheel te openen.

Gezondheid staat voorop. Deze adviesaanvraag heeft de bedoeling tot een scenario te komen dat aan de randvoorwaarden op dat vlak voldoet. Deze vormen van onderwijs kennen over het algemeen kleinere groepen. Het voorgestelde scenario gaat ervan uit dat de 1,5 meter tussen kinderen zo veel mogelijk

¹ Met een cohort bedoelen we een vaste groep leerlingen die als 'pseudo-gezin' fungeert. Door de samenstelling daarvan niet te wisselen, en het cohort ook te handhaven bij buiten spelen en andere activiteiten, kan verspreiding van het virus worden geremd.

gehanteerd moet worden. Dat vergt in deze sectoren (met name (V)SO en PRO) extra aandacht, vanwege behoeften/beperkingen van leerlingen.

Het opengaan van de scholen draagt bij aan een open **economie/samenleving**, jongeren behoeven minder opvang van ouders en onderwijs op afstand beïnvloedt daarmee minder de economie.

Onderwijskundig geldt dat het gaat om een relatief kwetsbare doelgroep waarbij het extra van belang is dat de kinderen naar school gaan. Voor nieuwkomersleerlingen geldt dat het gebrek aan onderwijs leidt tot een extra achterstand bij het integreren in Nederland.

Voor de **praktische consequenties, haalbaarheid en draagvlak** is het van belang dat de protocollen werkbaar zijn voor het werken met deze specifieke doelgroepen en tegelijk voldoende veiligheid bieden.

Al met al rechtvaardigt dit de keuze voor het geheel opengaan van deze vormen van onderwijs.

Scenario voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs

- Leerlingen voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs helemaal naar school (30.000 + 38.000 leerlingen).
- Leerlingen hebben behoefte aan structuur en ondersteuning/zorg die thuis niet of nauwelijks geboden kan worden.
- Leerlingen zitten over het algemeen in kleinere groepen.
- Uitgangspunt is dat 1,5 meter afstand tussen kinderen, tussen personeel en leerling en tussen personeelsleden zo veel mogelijk wordt gehandhaafd.
- De groepen die je hanteert in de klas, hanteer je ook voor pauzes en brengen/ophalen.

Scenario voor voortgezet nieuwkomersonderwijs

- Nieuwkomers allemaal naar school (9300 leerlingen).
- Normaal gesproken vindt les plaats in kleinere groepen (maximaal 16 leerlingen).
- 1,5 meter afstand tussen leerlingen onderling, tussen leerling en personeelslid en tussen personeelsleden onderling is noodzakelijk.
- De groepen die je hanteert in de klas, hanteer je ook voor pauzes en brengen/ophalen.
- Nieuwkomersscholen zijn vaker regio-scholen met een groter voedingsgebied.

Aanvullende vragen voor deze categorieën

1. Kunnen deze vormen van onderwijs op 2 juni geheel open?
2. Is het verantwoord om het afstandscriterium voor leerlingen onderling los te laten, terwijl voor de rest van het voortgezet onderwijs dit criterium wél geldt? Wat zijn de nadelen en mogelijke risico's hiervan? Zijn er in dat geval nog aanvullende maatregelen of beschermingsmiddelen nodig voor leerlingen en of personeel?
3. Is het verantwoord om het afstandscriterium tussen leerlingen en personeel zoveel mogelijk te hanteren, wetende dat dit nooit helemaal zal lukken, en wetende dat voor de rest van het voortgezet onderwijs het afstandscriterium wel geldt? Wat zijn de mogelijke nadelen en risico's hiervan? Zijn er in dat geval nog aanvullende maatregelen of beschermingsmiddelen nodig voor leerlingen en of personeel?

4. Zijn er voor deze vormen van onderwijs nog aanvullende maatregelen of beschermingsmiddelen nodig?
5. Moet de 1,5 meter afstand tussen leerlingen onderling en tussen leerlingen en volwassenen ook gehandhaafd blijven in het leerlingenvervoer in deze vormen van onderwijs (leerlingen in de vo-leeftijd)? Zijn er aanvullende maatregelen of beschermingsmiddelen nodig in dit leerlingenvervoer?
10. Is de lijn die voor scholen geldt (en vooral bij persoonlijke verzorging van leerlingen) gelijk aan de protocollen die gelden in de zorg? Voor leerlingen in vso kan namelijk gelden dat ze overdag op school zitten en 's avonds in een zorginstelling.
11. Wat is het risico als meerdere leraren gezamenlijk een medische handeling moeten verrichten en daardoor onderling geen 1,5 meter afstand kunnen bewaren? Zijn er beschermingsmiddelen nodig? Is hierbij speciale aandacht voor het speciaal onderwijs nodig?

Onze referentie

Wij zien uit naar uw reactie, waarvoor alvast veel dank.

Hoogachtend,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Ingrid van Engelshoven

de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,

Arie Slob